

Evaluatierapport Gemert Doonheide II DO

versie 1.1/ 13-4-2021

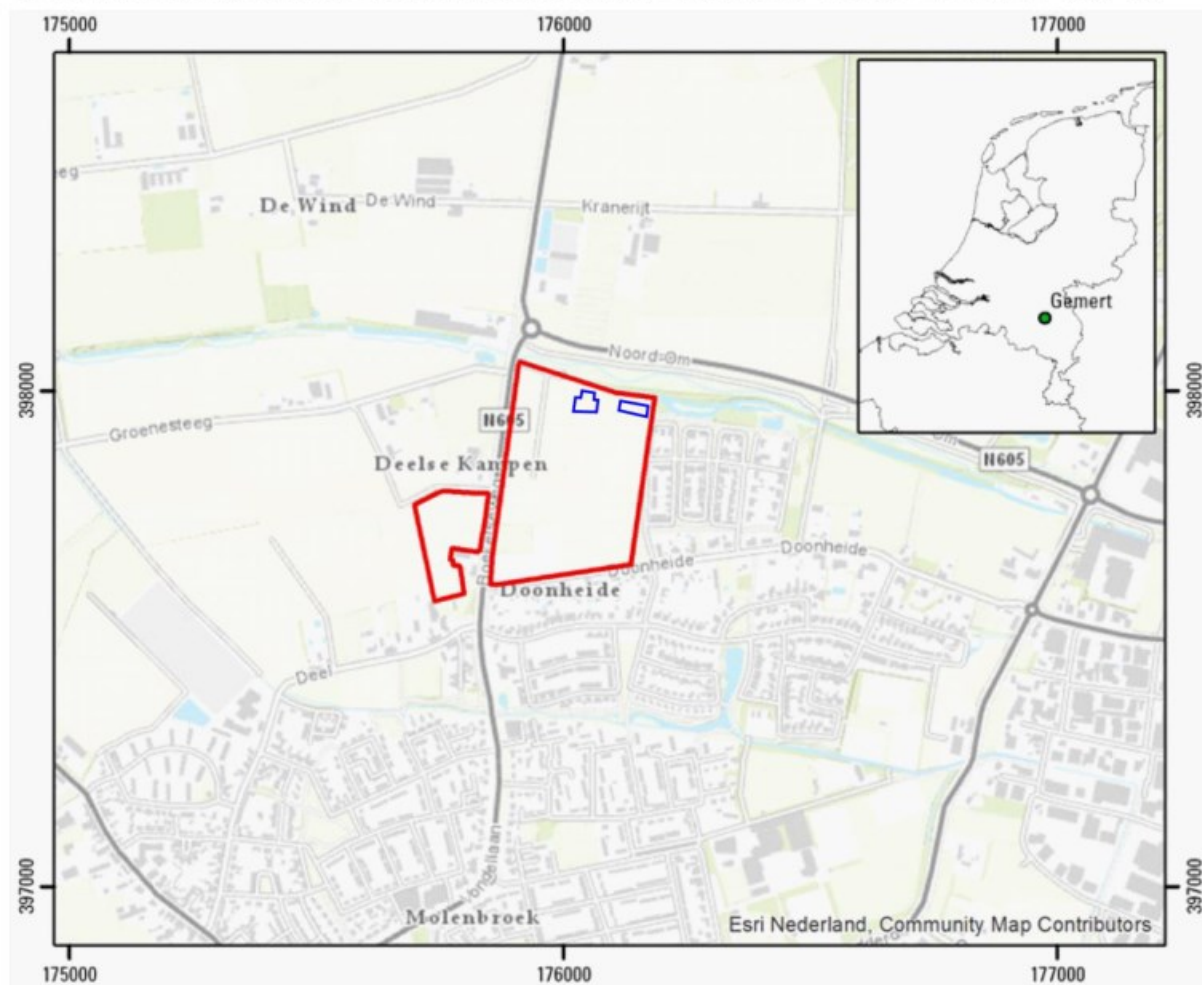
Archeoloog (MA)

1 Inleiding

Van 1 tot en met 4 maart 2021 heeft VUhs een archeologische opgraving uitgevoerd in het plangebied Doonheide II (gem. Gemert-Bakel) in opdracht van [REDACTED]. [REDACTED] is voornemens om alhier de nieuwbouwwijk uit te breiden en nieuwe woningen te realiseren. De werkzaamheden die met deze ontwikkeling gepaard gaan kunnen de bodem en eventueel aanwezige archeologische resten verstoren. Om deze resten in kaart te brengen is reeds in 2020 door VUhs archeologie een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd.¹ Tijdens het onderzoek zijn onder andere delen van een landweer aangesneden, waarvan de aanwezigheid ook al bekend was uit eerder onderzoek.² Op basis van de inventarisatie en waardering van de aangetroffen archeologische resten tijdens dit proefsleuvenonderzoek is het advies uitgebracht om delen van de landweer nader te onderzoeken middels een opgraving. Dit rapport bespreekt de voorlopige resultaten van deze opgraving en doet een voorstel voor de verdere uitwerking en analyse van de archeologische sporen en vondstmateriaal.

Het plangebied ligt aan de weg Doonheide (fig. 1). Het wordt in het oosten begrensd door de woonwijk van de eerste fase van de nieuwbouw aan de Doonheide. De noordgrens betreft de perceelgrens langs de Peelsche Loop. De westelijke grens volgt de Boekelseweg. Het opgravingsgebied ligt in de noordoostelijke hoek van het plangebied en bestaat uit twee zones gelegen over specifieke delen van de landweer: zone A en zone B (fig. 2).

¹ Bink 2020

² Bosman 2007

Fig. 1. Gemert-Doonheide II DO. De locatie van het plangebied (rood) en het opgravingsgebied (blauw) op de topografische kaart. Schaal 1:15.000. Inzet: de ligging van Gemert in Nederland (Bron: Opentopo).

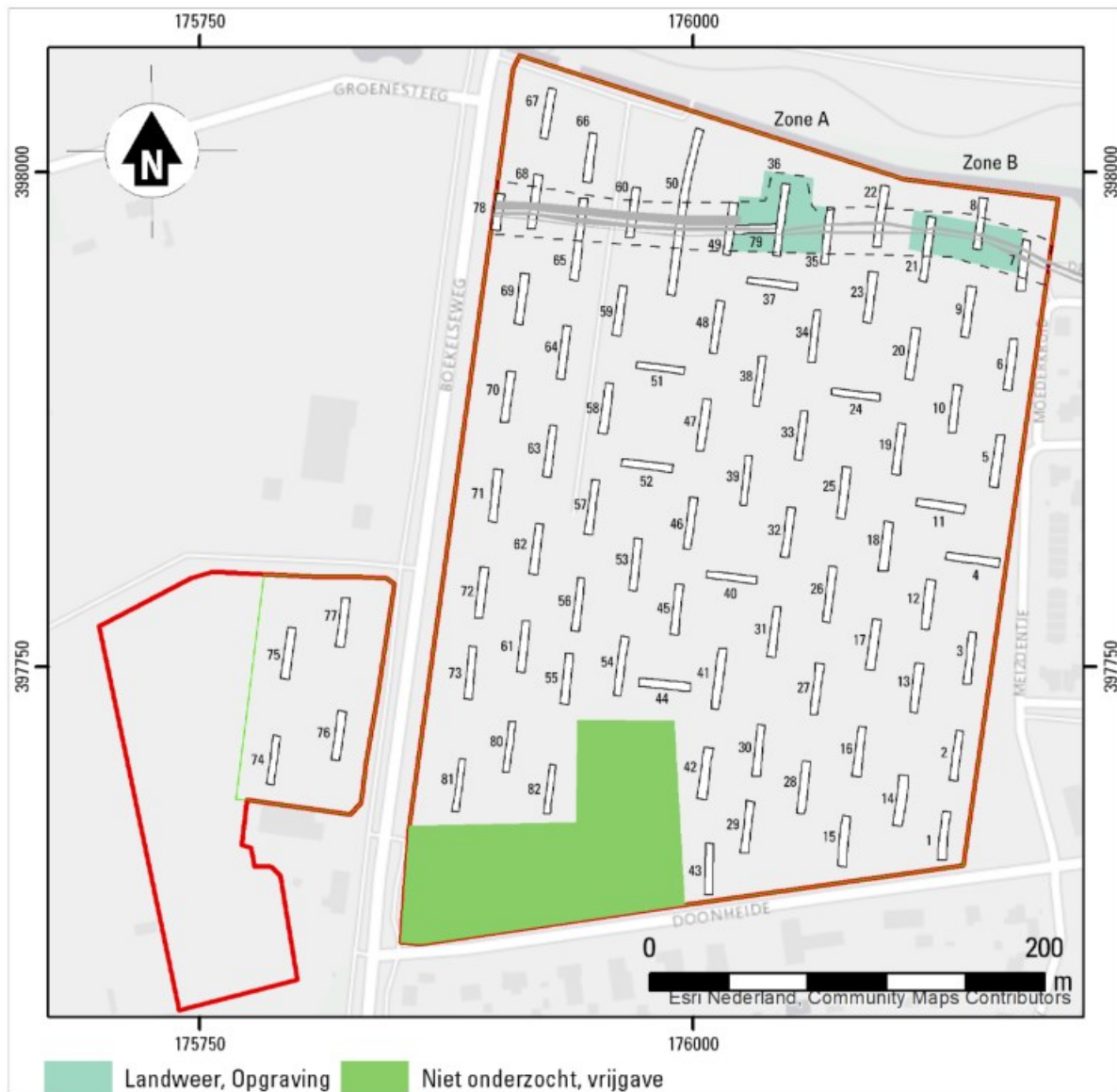

Fig. 2. Gemert-Doonheide II DO. De advieskaart gebaseerd op het proefsleuvenonderzoek, met daarop het verloop van de landweer aangegeven en de nader te onderzoeken zones van de landweer.

2 Administratieve gegevens

Projectnaam	Gemert-Doonheide II DO
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Gemert-Bakel
Plaats	Gemert
Toponiem	Doonheide
Kaartbladnummer	51F
Coördinaten (centrum)	176.000/397.800

CMA/AMK-status	n.v.t.
Archis-monumentnummer	n.v.t.
Archis-waarnemingsnummer	n.v.t.
Oppervlakte plangebied	Ca. 131.400 m ²
Oppervlakte onderzoeksgebied	Ca. 2.730 m ²
Huidig grondgebruik	Akker

3 Betrokken personen, instanties, adressen

Opdrachtnemer	Naam, adres, telefoon, e-mail
Projectleider/ Senior KNA- archeoloog	VUhs archeologie

Opdrachtgever	Naam, adres, telefoon, e-mail
	

Bevoegd gezag	Naam, adres, telefoon, e-mail
Gemeente	

4 Doel van het onderzoek

Doel van de opgraving was het *ex situ* behoud van de archeologische resten van de vindplaats verbonden aan de landweer (vindplaats 1)³. Hierbij was de doelstelling van het onderzoek om de loop van de landweer beter in beeld te krijgen en daarmee de geschiedenis en opbouw ervan te beter te begrijpen. De nadruk ligt daarbij specifiek op het lokaliseren en begrijpen van de doorgang in de landweer binnen zone A en het 'kronkelige' verloop van de landweer in zone B.

5 Opgravingomstandigheden en opgravingsstrategie

5.1 Opgravingsomstandigheden

De opgraving is uitgevoerd in een periode van vier werkdagen – van maandag 1 maart tot donderdag 4 maart. Hierbij is er elke dag gewerkt met een archeologisch team van vier

³ Bink 2020, 19-23.

personen in wisselende samenstelling van VUhs. De betrokken archeologen waren dhr.

Het team werd daarnaast versterkt door een kraanmachinist en (incidenteel) een shovelmachinist, beschikbaar gesteld door de opdrachtgever, voor het uitvoeren van het benodigde grondverzet.

De opgravingsomstandigheden waren in het algemeen goed. In de lichte zandgrond waren de archeologische sporen goed te onderscheiden. Alleen daar waar de stratigrafie complexer was – voornamelijk in het geval van de meerdere lagen van de greppels en Peelsche loop – was het onderscheid tussen sporen in enkele gevallen minder duidelijk.

Dankzij het droge weer en de lage grondwaterstand was er daarnaast weinig tot geen wateroverlast die de herkenning en documentatie van de sporen bemoeilijkte. Alleen bij het opgraven en documenteren van de diepere sporen op vlak 2 en van de diepere putwandprofielen – en dan voornamelijk die van de Peelsche loop – werd enige hinder door (grond)water ondervonden. In het veld is dan ook besloten de Peelsche loop alleen te couperen en documenteren in wp 146.

5.2 Opgravingsstrategie

Bij de uitvoering van het onderzoek zijn de bepalingen uit het PvE en de KNA (versie 4.1) met betrekking tot de opgravingsstrategie gevolgd. Deze worden hier dan ook niet meer in detail beschreven.

De opgraving is administratief gekoppeld aan het proefsleuvenonderzoek dat eerder uitgevoerd is door de VUhs. Dit houdt in dat de werkputten, foto's en vondsten zijn doorgenummerd. De eerste uitgeschreven werkput-, foto- en vondstnummers waren daarbij respectievelijk 143, 381 en 310.

De werkputten zijn aangelegd door de bouwvoor en het (eventueel) daaronder liggende oude plaggendeck machinaal (rupskraan met gladde bak) te verwijderen en vervolgens een 'leesbaar' vlak aan te leggen in de C-horizont. Hierbij is eerst begonnen met de opgraving in zone B. Vanwege de benodigde opslag van stort zijn de putten in beide zones om en om aangelegd, wat gereflecteerd wordt in de verspringende volgorde van de werkputnummers van oost naar west (fig. 3). Bij de aanleg van de putten is het puttenplan zoals vastgesteld in het PvE gevolgd en zijn er geen substantiële aanpassingen aan dit plan gemaakt.⁴ Hiermee bedraagt het uiteindelijk opgegraven gebied in zone A ca. 1550 m² en in zone B ca. 1240 m², waarmee in totaal een gebied van 2790 m² is opgegraven.

Tijdens de uitvoering is in de meeste werkputten een enkel vlak aangelegd waarop de sporen herkend, gecoupeerd, en gedocumenteerd zijn. Alleen in het geval van werkputten 143 en 144 in zone B en werkput 149 in zone A werd het noodzakelijk geacht om een tweede vlak aan te leggen. Hierbij ging het steeds om gerichte verdiepingen van kleine delen van vlak 1 om specifieke sporen beter te begrijpen. In werkput 149 ging het hierbij om een gebied waar meerdere grote sporen werden aangetroffen aan weerszijden van de greppel (S149.20 en 149.28). De verdieping diende hier voornamelijk om het verloop van karrensporen onder deze sporen te volgen en de doorgang in de landweer beter te begrijpen.

Aanwezige sporen zijn op basis van kleur- en textuurverschillen ingekrast en van de vlakken zijn foto's gemaakt. Alle grondsporen waarvan niet duidelijk was of het om natuurlijke dan wel antropogene sporen ging, zijn gecoupeerd en gedocumenteerd. De gehele aanleg is begeleid met een metaaldetector. Vondsten afkomstig uit de bouwvoor,

⁴ Helaas bleek het alleen niet mogelijk om karrensporen altijd binnen één werkput op te graven, zoals wenselijk werd geacht in het PvE.

het plaggendek en het sporenniveau zijn per laag verzameld, relevante metaalvondsten zijn 3-dimensionaal ingemeten.

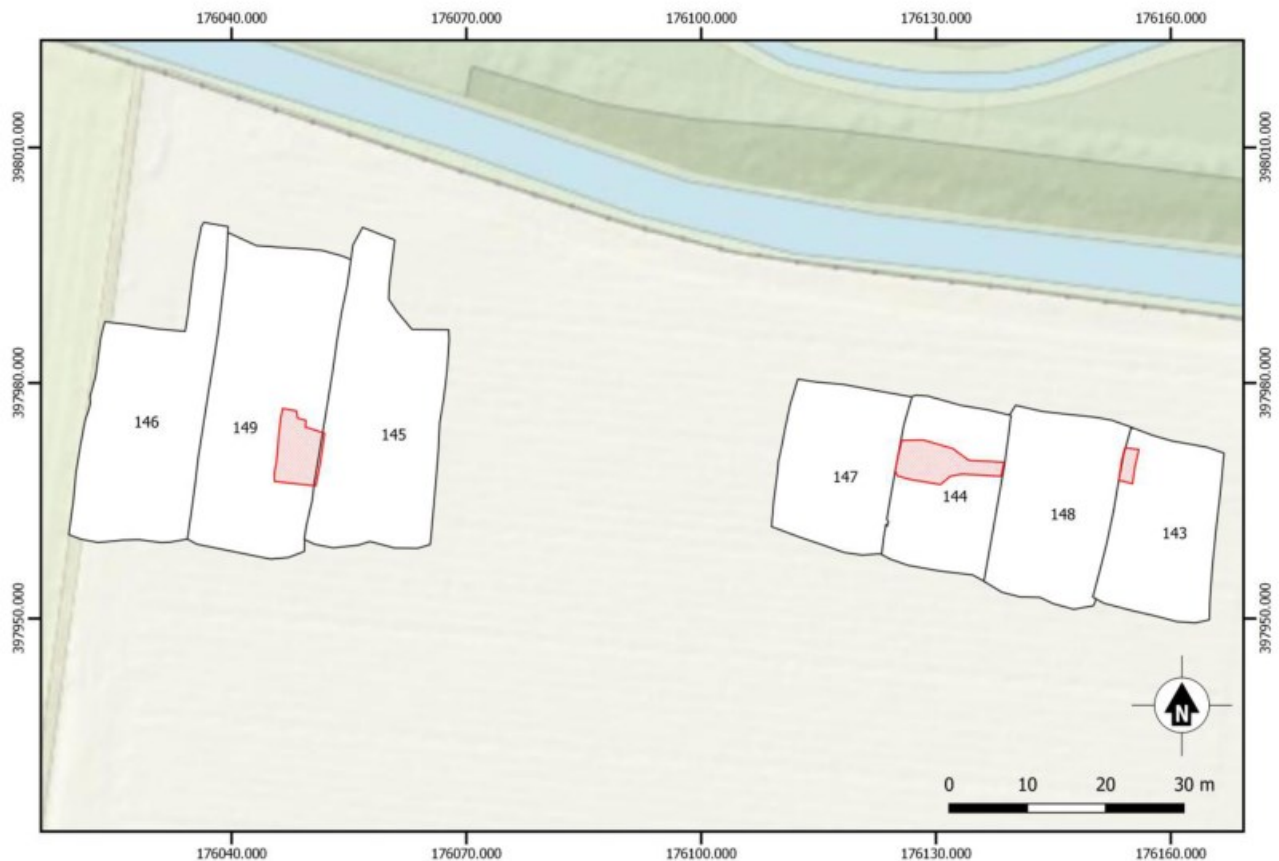

Fig. 5.1. Gemert-Doonheide II DO. Het aangelegde puttenplan. In rood is de locatie van de vlakken 2 aangegeven.

6 Archeologische grondsporen

De archeologische grondsporen waren in het merendeel van werkputten goed bewaard. De twee opgravingszones toonden daarnaast weinig recente verstoringen, met uitzondering van een moderne kabelsleuf en (paal)kuilen in werkput 146 en alom aanwezige ploegkrassen die sporen zowel in noord-zuidelijke als ook oost-westelijke richting oversnijden.⁵ Gelukkig hadden de laatste in de meeste gevallen een geringe diepte en werd de leesbaarheid van de sporen alleen in een enkel geval door deze ploegkrassen aangetast.⁶

In totaal zijn er in de twee opgravingszones 243 spoornummers uitgedeeld (tabel 6.1; exclusief de spoornummers van het proefsleuvenonderzoek). De overgrote meerderheid van deze spoornummers is uitgedeeld in zone A (174 nummers vs. 52 in zone B).

⁵ Tijdens het proefsleuvenonderzoek werd al opgemerkt in hoeverre de landweer aangetast is door ploegen (Bink 2020, 22).

⁶ Om deze reden is dan ook besloten om ploegkrassen selectief te documenteren. Alleen daar waar sporen in grotere mate verstoord zijn en de begrenzing van het spoor onduidelijk was door de verstoring zijn de ploegsporen gedocumenteerd in de vlaktekening. In de coupes en profielen zijn ploegsporen altijd aangegeven.

WP	Opgravingszone	Aantal spoornummers uitgedeeld		WP	Opgravingszone	Aantal spoornummers uitgedeeld
145	A	19		143	B	18
146	A	109		144	B	14
149	A	57		147	B	16
				148	B	11
	Totaal	184			Totaal	59
Totaal				243		

Tabel 6.1. Het aantal aangetroffen sporen per werkput en opgravingszone.

Van deze spoornummers (tabel 6.2), zijn 44 nummers uitgedeeld aan de bouwvoor of recente verstoringen, waaronder ploegkrassen. Veertien nummers zijn uitgedeeld aan de natuurlijke ondergrond, natuurlijke lagen of natuurlijke verstoringen. In totaal zijn er dus 185 spoornummers toegekend aan archeologische antropogene sporen.

De meerderheid van deze archeologische sporen valt respectievelijk binnen de categorie kuil (111 sporen), karrenspoor (32 sporen) of greppel (25 sporen) en zijn te relateren aan de landweer (vindplaats 1). In een aantal gevallen zal verdere analyse van het vondstmateriaal kunnen helpen deze sporen te dateren.⁷ Echter, in veruit de meeste gevallen zal dit bij gebrek aan vondsten niet mogelijk zijn en zijn we afhankelijk van relatieve (stratigrafische) dateringen. Hieronder worden de aangetroffen sporen in meer detail per opgravingszone besproken.⁸

Aard spoor	Aantal
bouwvoor	7
begraven bouwvoor	10
recente verstoring	23
ploegkrassen	5
(sub)recente sloot	5
greppel	24
karrenspoor	32
kuil	112
paalkuil	11
natuurlijke verstoring	6
laag	1
C-horizont	7

Tabel 6.2. Sporen naar aard.

Zone A

In zone A is een grote hoeveelheid sporen aangetroffen (fig. 6.1). De meerderheid van deze sporen kan gerelateerd worden aan de landweer. Een tweede kleinere groep sporen kan verbonden worden aan de Peelsche Loop.

⁷ Zie sectie 7 hieronder.

⁸ Voor een volledige allesporenkaart van de hele opgraving, met sporennummers en inclusief de sporen aangetroffen ten tijde van de proefsleuven zie bijlage 1.

Landweer (vindplaats 1)

De meeste sporen in zone A kunnen verbonden worden aan de landweer. Hierbij kan er onderscheid gemaakt worden tussen drie hoofdcategorieën sporen: greppels, kuilen, en karrensporen.

In de opgravingszone zijn drie afzonderlijke greppels aangetroffen. Deze waren tijdens het proefsleuvenonderzoek al aangesneden, maar de opgraving heeft het verdere verloop van de greppels aan de oostzijde van het opgravingsgebied duidelijk gemaakt. Deze drie greppels kunnen gerelateerd worden aan één van de minimaal twee fases van de landweer.

Twee van de drie greppels moeten vermoedelijk gerelateerd worden aan dezelfde fase van de landweer gezien hun gedeelde oriëntatie. In deze fase bestaat de landweer vermoedelijk uit twee greppels met in het midden een wal.⁹ Over de gehele breedte van zone A is de greppel ten noorden van deze wal aangetroffen. Deze greppel is het breedst van de twee en bedraagt ca. 1.5 m. De tweede greppel, die vermoedelijk ten zuiden van de wal heeft gelegen, is alleen aangetroffen aan de westzijde van zone A. Afgaande op de diepte van deze greppel in wp 146 en in proefsleuven 22 en 35 lijkt het waarschijnlijk dat de afwezigheid van deze greppel in de rest van zone A niet het gevolg is van verploeging van het spoor en dat deze greppel simpelweg niet over de gehele lengte van de landweer is aangelegd. Met een breedte van tussen de 0.5 en 0.75 m is deze greppel ook veel smaller als de noordelijke greppel. De afstand tussen de twee greppels, de zone waar oorspronkelijk de wal zal hebben gelegen, bedraagt ca. 2 m.

Helaas is er in dit deel van de opgraving geen vondstmateriaal uit de greppels gekomen. Ook tijdens het proefsleuvenonderzoek is er in deze greppels geen daterend vondstmateriaal aangetroffen.¹⁰ Verdere analyse van de monsters uit de vulling van de greppel in wp149 kan wellicht middels ¹⁴C-datering helpen bij het dateren van het buiten gebruik raken van deze eerste fase van de landweer.

De derde greppel die is aangetroffen in deze zone moet worden gerelateerd aan een jongere fase van de landweer, daar deze de noordelijke van de twee hierboven beschreven greppels oversnijdt. Tijdens de opgraving is ook van deze greppel het verdere verloop duidelijk geworden. Precies op de plek waar de proefsleuf was aangelegd maakt deze greppel een bocht. Na deze bocht loopt deze greppel, die vanuit het oosten komt en ook in Zone B en de proefsleuven tussen zone A en B is aangesneden, verder in noordwestelijke richting. Deze greppel heeft een breedte van tussen de ca. 1.5 en 2 m, waarbij deze na de bocht in noordwestelijke richting steeds smaller en ondieper, tot deze een breedte van tussen de ca. 0.2 en 0.4 m heeft.

Deze jongere fase oversnijdt gedeeltelijk de westelijke greppel van de oudere fase van de landweer en een uitloper van lagen van de oudste fase van de Peelsche loop en moet dus jonger zijn dan deze twee sporen. Dat deze fase van de landweer vermoedelijk jonger is dan de oudste fase van de Peelsche loop wordt verder ondersteund door de karrensporen die deze fase van de Peelsche loop gedeeltelijk oversnijden of hier gelijktijdig mee zijn. Immers door de aanleg van de nieuwe greppel werd de opening in de oudere fase van de landweer effectief afgesloten en zal de route die hier liep geblokkeerd zijn. Deze jongere greppel dateert dan ook zeer waarschijnlijk nadat deze karrensporen gevormd zijn. Helaas is de relatie tussen de jongere fase van de Peelsche Loop en deze jongere greppel niet duidelijk aangezien een mogelijke oversnijding van de twee sporen buiten het opgravingsgebied valt. Slechts twee vondsten, fragmenten van kleipijpen,

---

⁹ Bink 2020, 21.

¹⁰ Bink 2020, 25.

komen uit de vulling van de greppel in dit deel van de opgraving. Helaas hebben deze een beperkte daterende waarde.

Naast het verder verduidelijken van de loop van de greppels heeft de opgraving getoond dat er in zone A inderdaad een opening aanwezig is geweest in de oudste fase van de landweer. Hiervan getuige allereerst het einde van de greppel dat is aangetroffen op de rand van wp149 (vlak 1 en 2) en de afwezigheid van een greppel in deze fase in de oostelijke helft van wp149. De opening meet tussen de ca. 6 en 7 m. Daarnaast wordt het bestaan van de opening ondersteund door de aanwezigheid van een groot aantal karrensporen in deze opening zelf, alsmede in de gebieden ten noorden en zuiden ervan die naar de opening convergeren. De meeste karrensporen hebben een noord-zuid oriëntatie. Een aantal karrensporen hebben een afwijkende oriëntatie en tonen een zuidoost-noordwestelijk verloop.

De route die alhier de landweer kruist lijkt dus een zuid(oost)-noord(west)elijk verloop te hebben gehad. Duidelijk is dat deze route een lange tijd in gebruik moet zijn geweest. Ten eerste oversnijdt een enkel karrenspoor het uiteinde van de greppel van de oudste fase van de landweer, wat betekent dat de route nog gebruikt werd toen deze al (gedeeltelijk) uit gebruik was. Daarnaast oversnijden enkele karrensporen (gedeeltelijk) de Peelsche loop. Zoals werd vastgesteld in het proefsleuvenonderzoek is het mogelijk dat deze karrensporen gelijktijdig zijn aan deze fase van de Peelsche Loop gezien de karrensporen 'vervlochten' lijken te zijn met de opvulling hiervan. Dit duidt er op dat deze opvullingslaag nog werd afgezet toen de karrensporen werden gemaakt. Tegelijkertijd kan het gebruik van de route verder chronologisch ingekaderd worden door het feit dat de karrensporen op hun beurt weer oversneden worden door de latere fase van de Peelsche Loop en de greppel van de latere fase van de landweer. Dit betekent dat op dit moment de opening in de landweer afgesloten is en de route niet langer gebruikt kon worden.

Aan de westzijde van zone A, in wp146, is ook de voortzetting van de constellatie kuilen aangetroffen die reeds in proefsleuven 49, 50, 60 en 65 was blootgelegd. Deze zone van kuilen, als deze inderdaad een aaneengesloten constellatie is zoals het geval is in het eerder opgegraven deel van de landweer, heeft zijn oostelijke einde in wp 149. Hiermee komt de maximale lengte hiervan binnen het plangebied op ca. 92 m. Net als in de proefsleuven gaat het om zeven rijen van kuilen. De diepte van deze kuilen varieert tussen de 1 en 26 cm, waarbij er geen duidelijke regelmaat te herkennen is in de diepte van de sporen.

Een kleinere groep kuilen is wel nog aangetroffen aan de oostelijke zijde van de doorgang in de landweer tegen de oostgrens van wp149. Deze constellatie kuilen is echter veel kleiner. De diepte van deze kuilen varieert tussen de 4 en 14 cm. In de kuilen is geen vondstmateriaal aangetroffen waarmee deze gedateerd kunnen worden. Analyse middels ¹⁴C-datering van de macrobotanische monsters die genomen zijn van een aantal kuilen uit de westelijke constellatie kuilen in wp146 kan mogelijk een datering verschaffen voor deze kuilen, en daarmee de eerste fase van de landweer.

Peelsche loop

In het noorden van zone A zijn er meerdere fases van de Peelsche loop aangesneden. Het gaat hierbij om verschillende fasen van de Peelsche loop, waarbij deze over de tijd heen steeds verder naar het noorden is verlegd, totdat deze zijn huidige loop heeft gekregen aan de noordgrens van het plangebied. Opvallend is het verschil in breedte tussen de twee fasen. Terwijl de Loop in de eerste fase op z'n breedst ca. 13 m breed is, is de latere fase slechts rond de 2 m breed. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de loop in de latere

fase meer rechtgetrokken is.¹¹ De breedte van de oudere fase is dan (deels) te wijten aan het meanderen van de Loop over het terrein. Aan de hand van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek kan namelijk worden vastgesteld dat in zone A wellicht een zuidelijke meander van de oudste fase van de Peelsche loop is aangesneden, aangezien deze in de proefsleuven een stuk verder naar het noorden ligt.

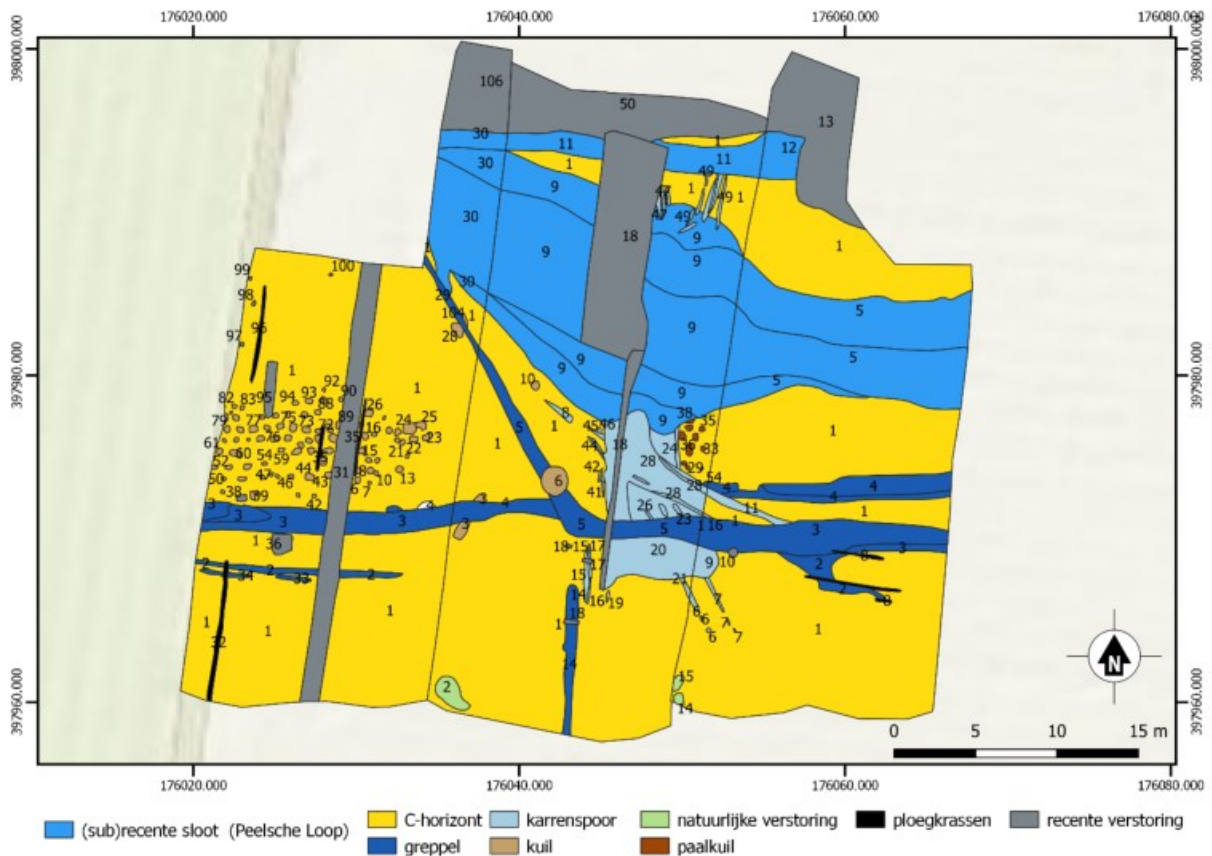

Fig. 6.1. Gemert-Doonheide II. Allensporenkaart met voorlopige definitie van sporen op vlak 1 in zone A: A: niet opgegraven gebied; B & C: natuurlijke ondergrond/lagen; D: kuilen; E: paalkuilen; F: karrensporen; G: greppel; H: (sub)recente sloot (Peelsche loop); I: ploegkrassen; J: recente verstoringen.

De zuidelijke oudste fase van de Peelsche Loop oversnijdt een deel van de karrensporen die door de opening in de landweer lopen. Dit betekent dat de Loop actief was toen deze route al gebruikt werd en de oudste fase van de Landweer er mogelijk al lag. Aan de noordzijde van deze zuidelijke vroege fase van de Peelsche Loop zijn echter ook karrensporen aangetroffen die de vulling van de Peelsche Loop oversnijden.¹² Net als in de proefsleuf is het mogelijk dat het karrenspoor gelijktijdig is aan de vulling aangezien de karrensporen gedeeltelijk de laag oversnijden, maar ook 'vervlochten' zijn met de laag. Dit duidt er op dat deze laag nog werd afgezet toen de karrensporen werden gemaakt en dus dat deze route en mogelijk de oudere fase van de landweer nog in gebruik waren toen de Peelsche Loop hier was aangelegd. Helaas is er weinig vondstmateriaal afkomstig uit deze vroege fase van de Peelsche Loop: verdere analyse van twee aardewerkvondsten en twee metaalvondsten kan mogelijk een globale datering geven voor het gebruik raken van deze fase van de Peelsche Loop.

¹¹ Een precieze vaststelling van de loop wordt echter wel bemoeilijkt door de recente verstoring aan de noordzijde van deze laag van de Peelsche Loop.

¹² Dit is vergelijkbaar met de resultaten van proefsleuf wp36 (Bink 2020, 21).

Helaas is het onduidelijk hoe de greppel van de jongere fase van de landweer en de jongere fase van de Peelsche Loop zich ten opzichte van elkaar verhouden aangezien het verdere verloop van deze sporen buiten het opgravingsgebied vallen. Als de zuidoost-noordwest lopende greppel in wp149 zijn loop vervolgt moeten de twee sporen elkaar kruisen. Het valt dan te verwachten (gezien de karrensporen) dat de greppel van de landweer oversneden wordt door de Peelsche loop. Het is natuurlijk ook mogelijk dat de greppel van loop verandert en een bocht maakt. Dit is helaas niet duidelijk. De afwezigheid van vondstmateriaal uit de vullingen van deze fase, ook tijdens het proefsleuvenonderzoek, betekent dat het moeilijk is om deze te dateren.

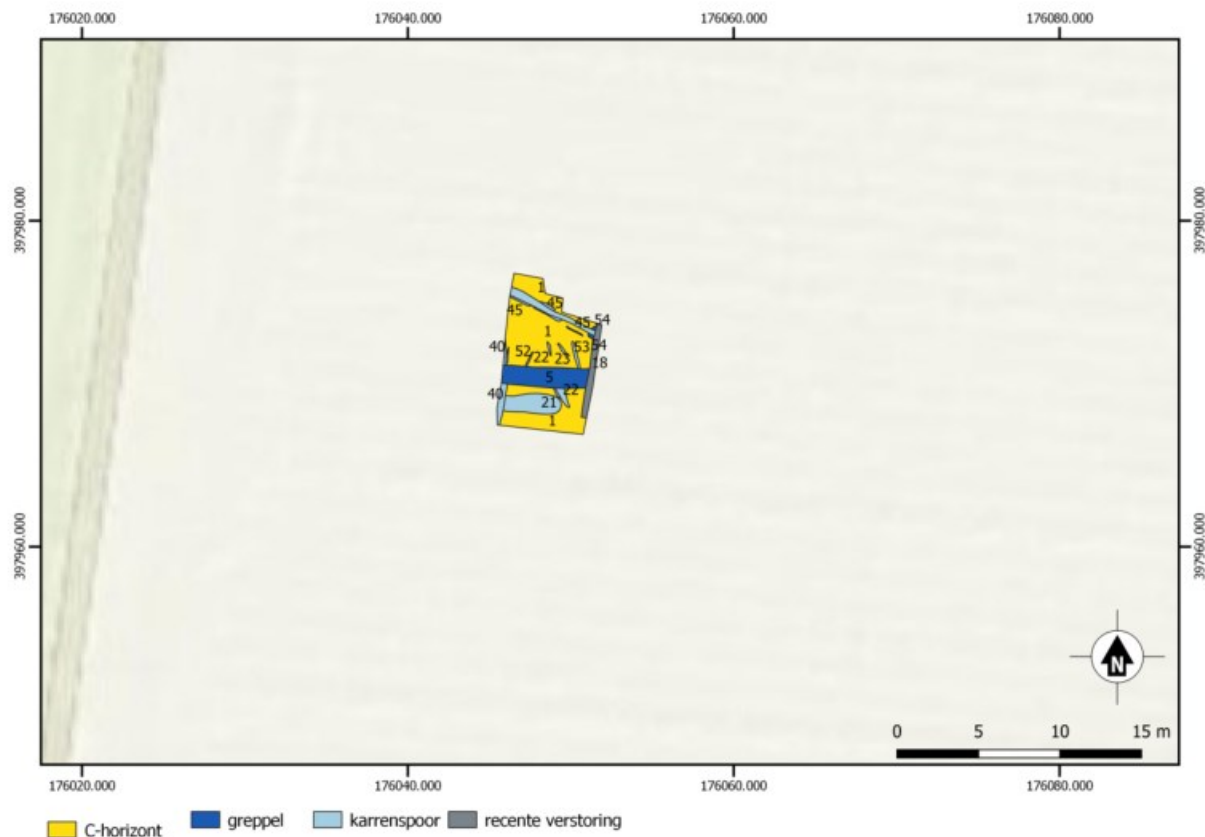

Fig. 6.2. Gemert-Doonheide II. Allensporenkaart met voorlopige definitie van sporen op vlak 2 in zone A: A: niet opgegraven gebied; B & C: natuurlijke ondergrond/lagen; D: kuilen; E: paalkuilen; F: karrensporen; G: greppel; H: (sub)recente sloot (Peelsche loop); I: ploegkrassen; J: recente verstoringen.

Zone B

Zone B is opgegraven middels vier werkputten (143, 144, 147 en 148). De sporen die hier zijn aangetroffen zijn vrij beperkt (fig. 5). Naast greppels is er slechts een klein aantal kuilen aangetroffen. Ook in deze zone is de meerderheid van de sporen gerelateerd aan de landweer.

De Landweer (vindplaats 1)

Zoals verwacht is over de gehele lengte van zone B de landweer aangetroffen en kon de loop hiervan goed gevolgd worden. Er is sprake van twee aparte greppels, die elkaar kruisen en oversnijden op de grens tussen werkputten 144 en 147 (fig. 5). Bij de kruising van de twee greppels is de oudere greppel helemaal vergraven door de jongere en was de oudere greppel niet langer zichtbaar in het putwandprofiel. De twee greppels zijn duidelijk dezelfde greppels die ook zijn blootgelegd in opgravingszone A.

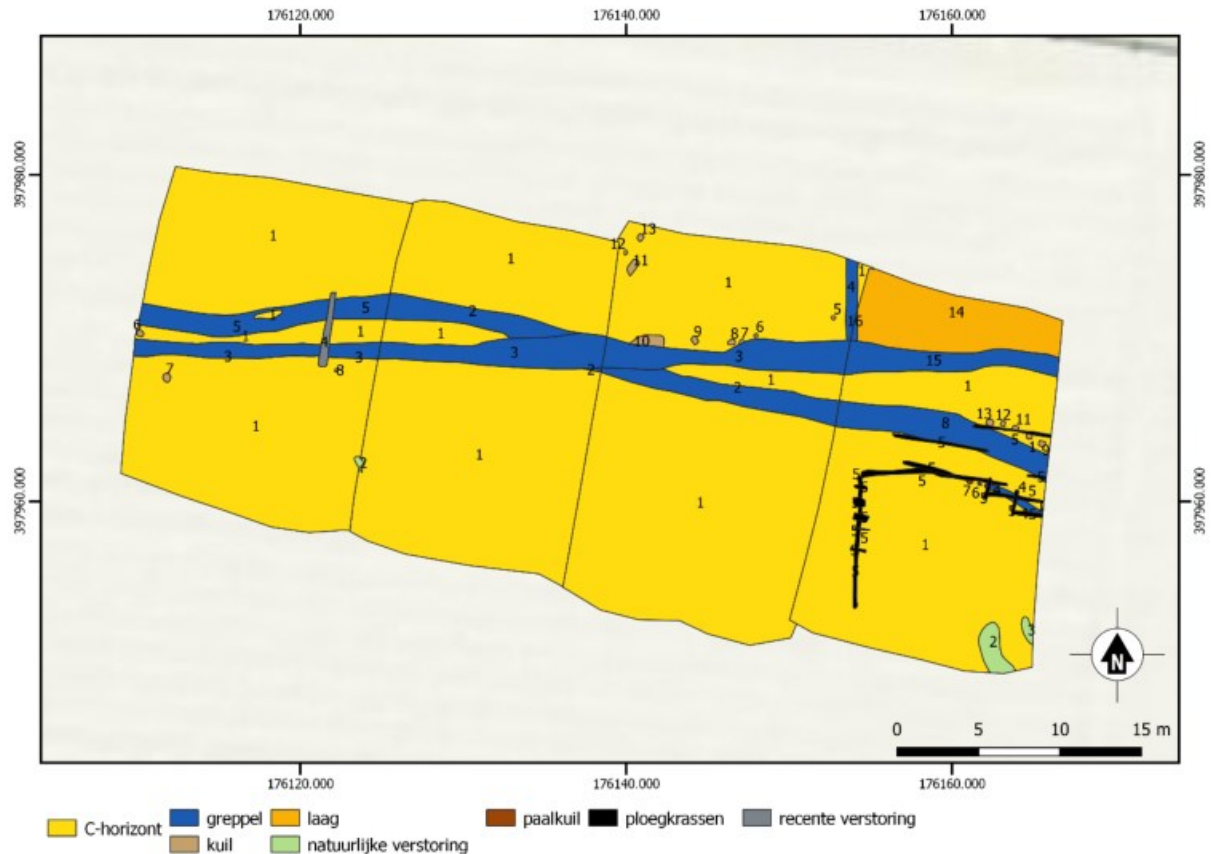

Fig. 6.3. Gemert-Doonheide II. Allensporenkaart met voorlopige definitie sporen op vlak 1 in zone B: A: niet opgegraven gebied; B & C: natuurlijke ondergrond/lagen; D: kuilen; E: paalkuilen; F: karrensporen; G: greppel; H: (sub)recente sloot (Peelsche loop); I: ploegkrassen; J: recente verstoringen.

De oudste van de twee greppels heeft een meer noordwest-zuidoostelijke oriëntatie dan de jongere greppel. Beide greppels zijn ongeveer even breed, ca. 1-1.5 m. Opvallend is dat de oudere greppel aan de westelijke zijde van zone B een kronkeliger verloop toont. Opvallend is dat in wp143 de jongste greppel verbonden is met een 'dwarsgreppel' die een noord-zuid oriëntatie heeft. Hiermee toont deze greppel gelijkenissen met de loop van de greppel uit dezelfde fase in wp149. Het precieze verdere verloop van deze dwarsgreppel is onduidelijk aangezien deze buiten het opgravingsgebied valt. Net als in zone A is een eventuele relatie tussen de greppel en de Peelsche Loop, die op ca. 1.5 m ten noorden van de greppel is aangesneden in proefsleuf wp 8, onduidelijk. Verdere analyse van een aantal vondsten zal hopelijk een preciezere datering van de twee fases van de landweer kunnen geven. Een aardewerk- en glasvondst komen uit de jongere greppel en kunnen mogelijk een datering bieden voor het gebruik raken. ¹⁴C datering van botmateriaal afkomstig uit dezelfde vulling kan mogelijk meer informatie geven over het moment dat deze greppel buiten gebruik raakte. Uit de greppel van de oudere fase van de landweer is helaas geen

vondstmateriaal gekomen. Ook tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn er uit dit deel van de greppel geen vondsten gekomen.

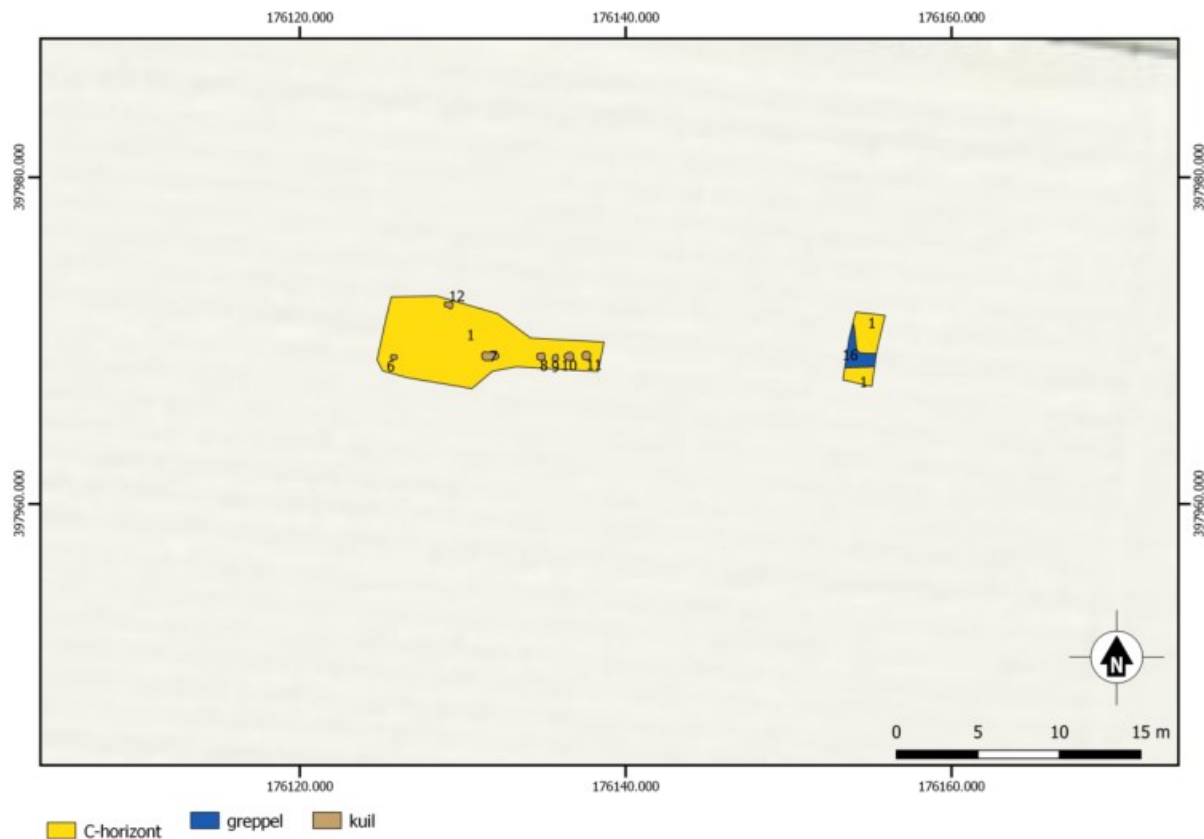

Fig. 6.4 Gemert-Doonheide II. Allensporenkaart Vlak 2 met voorlopige definitie sporen in zone B: A: niet opgegraven gebied; B & C: natuurlijke ondergrond/lagen; D: kuilen; E: paalkuilen; F: karrensporen; G: greppel; H: (sub)recente sloot (Peelsche loop); I: ploegkrassen; J: recente verstoringen.

Naast deze duidelijke greppels, is er in wp143 ook een smallere greppel gevonden die de loop van de oudste greppel volgt. Deze is ook in de aangrenzende proefsleuf wp7 gevonden. Gezien de parallelle loop van de greppel, moet deze kleinere greppel waarschijnlijk gelijktijdig in gebruik met de oudste fase van de landweer. Hiermee zou de situatie gelijk zijn aan de situatie zoals aangetroffen in het westen van opgravingszone A.

Aan de noordzijde van de oudste greppel is in wp143 en wp147 een enkele rij kuilen aangetroffen, welke al tijdens het proefsleuvenonderzoek aangesneden waren in proefsleuven wp7 en wp8.¹³ Hierbij gaat het om kuilen behorend tot de twee verschillende fases van de landweer (respectievelijk de jongere en oudere fase). In de andere werkputten werd er geen continuatie van deze rij kuilen aangetroffen. Hiermee gaat het dus om zeer korte enkele rijen van kuilen en kan de vraag gesteld worden in hoeverre deze een defensieve waarde hadden in het Landweer-systeem. Opvallend is echter de vondst van een rij kuilen onder de greppel van de landweer (fig. 5, vlak 2). Deze rij ligt in het midden van de greppel en ligt op lijn met de kuilen die net ten noorden van de greppel zijn aangetroffen. Wellicht dat de kuilen in deze latere fase van de landweer dan ook in de greppel zelf zijn gegraven. Uit deze kuilen zijn helaas geen vondsten gekomen.

¹³ Bink 2020, 21.

7 Vondstmateriaal

7.1 Overzicht

Tijdens de veldwerkzaamheden is er een bescheiden hoeveelheid vondstmateriaal verzameld. In totaal zijn 113 vondsten geborgen. Hiermee komt het gecombineerde totaal van het proefsleuvenonderzoek en de opgraving op 401 vondsten. Tabel 7.1 toont een overzicht van deze vondsten.

Materiaalcategorie	Aantal			Gewicht (g)		
	<i>proefsleuven</i> ¹⁴	<i>opgraving</i>	<i>totaal</i>	<i>Proefsleuven</i> ¹⁴	<i>opgraving</i>	<i>totaal</i>
Aardewerk	33	15	48	342	296	638
Bakeliet		1	1		15	15
Baksteen/dakpan	6		6	872		872
Bot	15	27	42	498	161	659
Glas		7	7		570	570
Kleipijp	5	3	8	9	13	22
Metaal ferro	24	12	36	3.120	3.008	6.128
Metaal non-ferro	193	40	233	2.391	551	2.942
Monster pollen	2	6	8			
Monster OSL	6		6			
Natuursteen	4	1	5	51	178	229
Verbrande leem		1	1		87	87
TOTAAL	288	113	401	7.283	4.879	12.162

Tabel 7.1. Overzicht van de vondsten naar materiaalcategorie

Van de vondsten van de opgraving zijn 59 vondsten niet te koppelen aan duidelijke archeologische grondsporen (52.2%): deze vondsten zijn afkomstig uit de bouwvoor, recente verstoringslagen of lagen (tabel 7.2). De overige 53 vondsten (47.8%), die wel te koppelen zijn aan archeologische grondsporen, komen voor de meerderheid uit de greppels van de landweer of de Peelsche Loop (respectievelijk 3 en 15 vondsten; zie tabel 7.2). Het grote aantal vondsten uit de Peelsche Loop is echter enigszins misleidend aangezien de overgrote meerderheid van deze vondsten (25 vondsten) bestaat uit een groep botfragmenten die bij elkaar horen (tabel 7.3). Hieronder worden de vondsten per materiaalcategorie in meer detail besproken en wordt een voorstel gedaan voor de verdere uitwerking hiervan.

¹⁴ Bink 2020, 25.

	bouwvoor	begraven bouwvoor	recente verstoring	laag	(sub)recente sloot	greppel	karren- spoor	kuil
aardewerk	9	1		1	1	3		
bakeliet			1					
bot					25	2		
glas			6			1		
kleipijp	1					2		
metaal ferro	2		1		2	4	3	
metaal non-ferro	37				1		1	
monster pollen					1	1		4
natuursteen						1		
verbrande leem						1		
TOTAAL	49	1	8	1	30	15	4	4

Tabel 7.2. Overzicht van het aantal vondsten per materiaalcategorie naar aard van de grondsporen.

7.2 Anorganische artefacten

Aardewerk

Het aantal aardewerkvondsten die geborgen zijn tijdens de opgraving is bescheiden (15 vondsten; 13% van het totaal). Zoals ook al opviel tijdens het proefsleuvenonderzoek komt er weinig aardewerk uit de archeologische grondsporen (tabel 7.2). De meerderheid van de aardewerkvondsten stamt uit de bouwvoor. Slechts drie vondsten kunnen aan de greppels gerelateerd worden. Verdere analyse van deze vondsten kan mogelijk preciezere dateringen opleveren van deze belangrijke sporen. Gezien de lage hoeveelheid van scherven aangetroffen tijdens het proefsleuvenonderzoek kan de analyse van deze vondsten belangrijke aanvullende informatie verschaffen over de datering van de (fases van de) landweer.

Hoewel veel vondsten uit de bouwvoor stammen, komt, gezien het zeer lage aantal scherven en het gebrek aan goed dateerbare vondsten die de activiteiten in het gebied verder chronologisch kunnen inkaderen, deze hele groep in aanmerking voor verdere uitwerking en wordt geadviseerd deze allemaal te selecteren voor analyse en deponering.

Kleipijp

Tussen het vondstmateriaal zitten 3 kleipijpen vondsten. Het betreft voornamelijk fragmentarisch materiaal. Eén fragment stamt uit de bouwvoor (tabel 7.2). Twee komen uit de vulling van de greppel van de jongere fase van de landweer. Verdere analyse kan deze greppel hopelijk in een specifieke eeuw plaatsen, ook al is de chronologische precisie van deze fragmenten niet hoog. Deze groep vondsten komt dan ook in aanmerking voor verdere analyse en deponering.

Verbrande leem

Er is een enkel stuk verbrande leem aangetroffen in de greppel van de landweer. Gezien de aard van de vondst en het aantal heeft deze verder weinig waarde voor de analyse van vindplaats 1. Voor deze vondst wordt dan ook alleen selectie voor deponering voorgesteld.

Metaal

De categorie metaalvondsten is de grootste vondstengroep van de opgraving. Deze zijn voornamelijk aangetroffen tijdens de aanleg van het vlak. Binnen deze groep kan een

onderscheid gemaakt worden tussen ferro-metaal en non-ferro metaalvondsten. Hiervan betreft de laatste groep een relatief groot aantal vondsten (tabel 7.1; 7.3). Het gaat hierbij vooral om musketkogels die in de bouwvoor zijn aangetroffen. Het non-ferro metaal was over het algemeen in een redelijke staat, maar het ijzer was, zoals te verwachten is voor de zandgronden, niet goed bewaard gebleven.

metaalsoort	aantal proefsleuven	selectie	deselectie	aantal opgraving	selectie	deselectie
zilver	0	0	0	1	1	0
koperlegering	81	72	9	10	9	1
tin	1	1	0	0	0	0
lood/tin	3	3	0	0	0	0
lood	107	101	6	24	24	0
ijzer	22	0	22	10	0	10
zink	3	2	1	3	0	3
nikkel	1	1	0	0	0	0
onbekende legering	4	3	1	2	0	2
TOTAAL	222	183	39	50	34	16

Tabel 7.3. Overzicht van de metaalvondsten van het proefsleuvenonderzoek en de opgraving geordend op metaalsoort en selectie/deselectie.

Van de 40 non-ferro vondsten zijn er 24 van lood, waaronder 22 kogels. Het relatief grote aantal musketkogels is in lijn met de resultaten van het proefsleuvenonderzoek. Op basis van de grote aantallen kogels werd geconcludeerd dat er waarschijnlijk sprake was van een vindplaats (vindplaats 2) die gerelateerd kan worden aan een veldslag.¹⁵ Opvallend is dat de tijdens de opgraving aangetroffen musketkogels zich lijken te concentreren in het oosten van zone B. Richting het westen werden duidelijk minder frequent musketkogels aangetroffen. Echter, zoals eerder opgemerkt is het lastig om, gezien verschillende post-depositionele factoren, dit soort concentraties te linken aan verspreidingspatronen.¹⁶ Voor de meeste kogels kan met zekerheid vastgesteld worden dat ze afgeschoten zijn en diverse kogels tonen sporen van inslag. Ten opzichte van het proefsleuvenonderzoek zijn er bij de opgraving wat meer kogels van klein kaliber aangetroffen die afgeschoten zijn door een pistolet of een roer. Er zijn ook een aantal kogels aangetroffen met een opvallende vorm. Zo heeft een kogel een min of meer biconische vorm en is een andere kogel langwerpig. Ook de opvallende cilindrische kogels en de kogels met één vlakke zijde die tijdens het proefsleuvenonderzoek veel zijn aangetroffen, zijn wederom vertegenwoordigd.

De overige zestien non-ferro metaalvondsten zijn onder te verdelen in: één object van zilver, tien van brons (koperlegering), drie van zink en twee van een onbekende legering. Het zilveren object betreft een dubbeltje uit 1918. Ook de bronzen objecten bestaan voor een groot deel uit munten, namelijk: twee (vermoedelijke) oorden van de Spaanse Nederlanden uit de 17de of 18de eeuw, een duit van Hollandia uit 1739, een cent van het Nederlandse koninkrijk uit de 19de eeuw en een recente stuiver. De andere vondsten van brons zijn: een fragment van een machinaal vervaardigd vingerhoedje, een laat-16de of 17de-eeuwse knoop, een (schoenen)gesp uit de tweede helft van de 17de of eerste helft van de 18de eeuw, een kogelhuls uit de Tweede Wereldoorlog en een niet nader determineerbaar beslagplaatje. De fragmenten van zink en onbekende legeringen

¹⁵ Bink 2020, 23.

¹⁶ Bink 2020, 23.

zijn kleine plaatfragmentjes die uit de 20ste eeuw dateren of recent zijn. Voor deze vijf vondsten en voor de recente stuiver wordt deselectie geadviseerd. Voor alle overige non-ferro vondsten wordt selectie voor analyse en conservering geadviseerd.

De tien ferro metaalvondsten zijn allemaal gereinigd zodat ze goed gedetermineerd konden worden of dat met zekerheid vastgesteld kon worden dat het object niet determineerbaar was.¹⁷ Twee voorwerpen kunnen in de Nieuwe Tijd gedateerd worden (of zijn recent). Dit zijn een sluitring en een gebogen beslagstuk waarvan de exacte toepassing onbekend is. Beide vondsten zijn afkomstig uit de recente bouwvoor. De overige vondsten zijn niet nauwkeurig te dateren, zoals drie spijkerfragmenten, en deels ook niet of nauwelijks te determineren. Zes aan elkaar passende ijzerfragmenten zijn mogelijk een restant van een schepblad en een fragment van een schachtkoker kan mogelijk onderdeel geweest zijn van tuingereedschap. Zowel de determinatie als de datering van deze twee vondsten blijft echter onzeker. De overige ijzerfragmenten zijn niet determineerbaar en dateerbaar. Voor alle ferro metaalvondsten wordt daarom deselectie voor conservering en deponering geadviseerd.

Glas

Er zijn twee glasvondsten gedaan. Een stamt uit een recente verstoring, die is ontstaan bij het dichten van de jongere loop van de Peelsche Loop. Het betreft een colafles van het merk "Chero-cola". Chero-cola werd geproduceerd van 1905 tot 1934, hetgeen helpt bij het dateren van deze fase van de Peelsche Loop. De andere vondst betreft een flessenbodem en komt uit de greppel van de jongere fase van de landweer. Verdere analyse van deze vondst kan verdere informatie verschaffen voor de datering van het moment dat deze greppel, en daarmee de landweer, uit gebruik raakte. Voor deze vondst wordt dan ook selectie voor analyse geadviseerd. Beide vondsten komen in aanmerking voor deponering.

Bakeliet

Een enkel bakelieten voorwerp is aangetroffen in een recente verstoring. Dit betreft een vrij moderne vondst daar dit materiaal pas vanaf het tweede kwart van de 20ste eeuw gebruikt wordt. Deze vondst heeft dan ook verder weinig waarde voor de analyse van de vindplaatsen. Dit voorwerp zal worden gedeselecteerd.

Natuursteen

Er is een enkel stuk natuursteen verzameld. Het betreft een middelgrote kiezel uit de greppel van de jongere fase van de landweer in zone B. Gezien de aard van de ondergrond in het plangebied lijkt het hier eerder om een natuurlijke inclusie te gaan. Deze vondst komt dan ook in aanmerking voor deselectie.

7.3 Organische artefacten

Bot

De opgraving heeft een bescheiden groep (dierlijk) botmateriaal opgeleverd. Deze komen allemaal uit de nattere contexten van de vullingen van de Peelsche Loop en de greppels van de landweer. De geborgen botvondsten betreffen niet al het botmateriaal dat in het veld onderscheiden is. Helaas was in veel gevallen het botmateriaal niet goed genoeg bewaard om deze ook te kunnen borgen.

---

¹⁷ Het kleine verschil in de totaalaantallen van het ijzer komt doordat aan elkaar passende fragmenten hier tot één object zijn gerekend.

Verdere analyse van het botmateriaal wordt geadviseerd. Het meenemen van deze categorie in de uitwerking kan middels ^{14}C -analyse mogelijk van waarde zijn voor de datering van de vullingen van deze sporen. Deze groep komt dan ook in aanmerking voor analyse en deponering.

7.4 Monsters

Pollen

Tijdens de opgraving zijn een zestal monsters genomen van humeuze (natte) contexten voor pollenonderzoek.

Vier van deze monsters komen uit de kuilenconcentratie voor de landweer, één uit de Peelsche Loop en één uit de landweergreppel ten westen van de opening (S149.004). Verdere analyse van deze monsters levert mogelijk meer informatie op over het (beheer van het) landschap ten tijde van het gebruik van de landweer. Hiernaast zijn twee pollenmonsters uit kuilen voor de landweer beschikbaar vanuit het proefsleuvenonderzoek.

Voorgesteld wordt op de acht pollenmonsters te laten inventariseren op pollen. Naar verwachting zullen de kuilen voor de landweer relatief weinig pollen opleveren. Vermoedelijk zijn deze monsters individueel niet analysewaardig maar mogelijk geeft de som van de waarderings wel genoeg informatie over gebruik van de kuilen. Hiernaast wordt rekening gehouden met analyse van twee monsters.

OSL

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn de verschillende fasen van de greppels van de landweer bemonsterd voor OSL-datering. Hiertoe zijn zeven monsters genomen. Deze monsters zullen worden gedateerd.

^{14}C -datering

Indien de dateringen verkregen door OSL niet voldoende duidelijkheid leveren kan daarnaast besloten worden om materiaal uit de pollenmonsters radiometrisch te laten dateren. Eén pollenmonster is bovendien afkomstig uit de voorloper van de Peelsche Loop, waarvan geen OSL-monster beschikbaar is. Verder is het bot uit de Peelsche Loop eventueel beschikbaar voor ^{14}C -datering. Naar aanleiding van de resultaten van de OSL-datering zal worden besloten welke monsters voor ^{14}C -datering in aanmerking komen. Rekening wordt gehouden met maximaal 5 ^{14}C -dateringen.

7.5 Deselectie

Tijdens zowel het proefsleuvenonderzoek als tijdens de opgravingen zijn meerdere vondsten verzameld die niet in aanmerking komen voor deponering. Naast een fragment bakeliet (V333) en een fragment natuursteen (V357) dat geen artefact, maar een natuurlijke brok blijkt te zijn worden alleen metaalvondsten gedeselecteerd. Deze vondsten zijn in bijlage 4 opgenomen.

8 Voorlopige beantwoording onderzoeksvragen en archeologische waarde

Hoofdvraagstelling van het onderzoek was enerzijds wat de datering en aard van de opening in de landweer binnen zone A was en anderzijds welke verklaring gegeven kon worden voor de kronkel in de landweer in zone B. De doelstelling was hierbij om de geschiedenis van de landweer beter in beeld te krijgen en de archeologische resten *ex situ* te behouden.

Onderzoeksvragen

1. *Zijn er binnen het opgravingsgebied verschillende fases in de landweer te onderscheiden? Zo ja, hoeveel fases?*

Op grond van de resultaten van de opgraving kunnen in ieder geval twee fases onderscheiden worden in de landweer. Op basis van de resultaten van wp143 in combinatie met die van proefsleuf wp7 is het de vraag of er sprake kan zijn van een derde nog oudere fase, gezien het feit dat in deze proefsleuf een derde greppel aanwezig is die niet bij de fases uit de opgraving lijkt te horen. Verdere analyse kan mogelijk uitwijzen of het hier inderdaad gaat om een andere fase of simpelweg om verschillende delen van dezelfde fase die een iets andere loop hebben.

2. *Wat is de datering van de verschillende fases?*

Verdere analyse van het vondstenmateriaal zal moeten uitwijzen wat de precieze datering is van de fases.

3. *Welke fases worden door het karrenspoor oversneden?*

De eerste fase van de landweer wordt net oversneden door een karrenspoor. Het is echter de vraag of deze fase toen al in gebruik was. Gezien het kleine gebied dat oversneden wordt door dit enkele karrenspoor is het ook mogelijk dat het hier om een gedeeltelijke opvulling van de greppel van de landweer gaat.

4. *Zijn er fases van de landweer die stoppen ter hoogte van het karrenspoor en een opening vormen?*

Ja, de opgraving heeft aangetoond dat er een duidelijke opening in de oudste fase van de landweer aanwezig was in wp149.

5. *Welke datering heeft het karrenspoor?*

Verdere analyse van het vondstmateriaal en de grondsporen zal moeten uitwijzen in welke periode de karrensporen gedateerd kunnen worden. Duidelijk is wel dat de route mogelijk gelijktijdig is met de oudste fase van de Peelsche loop. Ten tijde dat deze een nieuwe loop kreeg lijkt de route al in gebruik te zijn. Daarnaast geldt de aanleg van de jongere fase van de landweer waarschijnlijk ook als *ante quem* datum voor het in gebruik raken van de route daar door de aanleg de opening effectief werd afgesloten.

6. *Wat is het verloop van de landweer in zone B?*

De oudste fase van de landweer toont een meer grillig verloop, hoewel deze nog steeds min of meer een rechte lijn volgt en geen sterke bochten maakt. De jongere fase van de landweer toont een veel rechter verloop.

7. *Verschilt het verloop van de landweer per fase in zone B?*

Hoewel beiden *grosso modo* in oost-westelijke richting lopen verschilt de oriëntatie van de greppel licht. In een latere fase is de greppel in een meer oost-westelijke richting gaan lopen, nadat deze in de eerste fase een licht noordwest-zuidoostelijk verloop had.

8. *Zijn er archeologische sporen aangetroffen die in relatie staan met de landweer en een mogelijke verklaring geven voor het verloop in zone B? Zo ja, welke?*

Nee er zijn geen archeologische sporen aangetroffen die een duidelijke verklaring geven voor de verandering in oriëntatie van de landweer tussen deze twee fases.

9. *Indien er geen andere archeologische sporen zijn aangetroffen, is er een verklaring te geven voor het verloop van de landweer in zone B?*

Waarom de oudere fase een meer kronkelig verloop heeft, of waarom de oriëntatie tussen de twee fases veranderd is, is (nog) niet duidelijk. De kruising van de twee fases biedt de meest voor de hand liggende verklaring voor het feit dat in zone B een kronkelig verloop was waargenomen tijdens het proefsleuvenonderzoek.

10. *Wat is de relatie tussen de Peelsche Loop en de landweer? Zijn deze gelijktijdig? Of is de Peelsche Loop pas later gegraven?*

Verdere analyse van het vondstmateriaal zal de chronologische relatie moeten verduidelijken. Op basis van stratigrafische relaties is alleen duidelijk dat de oudste fase van de Peelsche Loop dan wel gelijktijdig dan wel ouder is dan de route die hier liep, gezien het feit dat een van de vullingen oversneden wordt door karrensporen. Ondanks het feit dat de landweer en de route ook gelijktijdig moeten zijn geweest is het onduidelijk of deze periode overlapt met oudste fase van de Peelsche Loop.

Het feit dat de jongere fase van de landweer en de Peelsche Loop beiden de route oversnijden betekent dat het in theorie mogelijk is dat ze gelijktijdig waren. Helaas is de precieze relatie tussen de twee onduidelijk aangezien een mogelijke oversnijding tussen de twee buiten het opgravingsgebied valt.

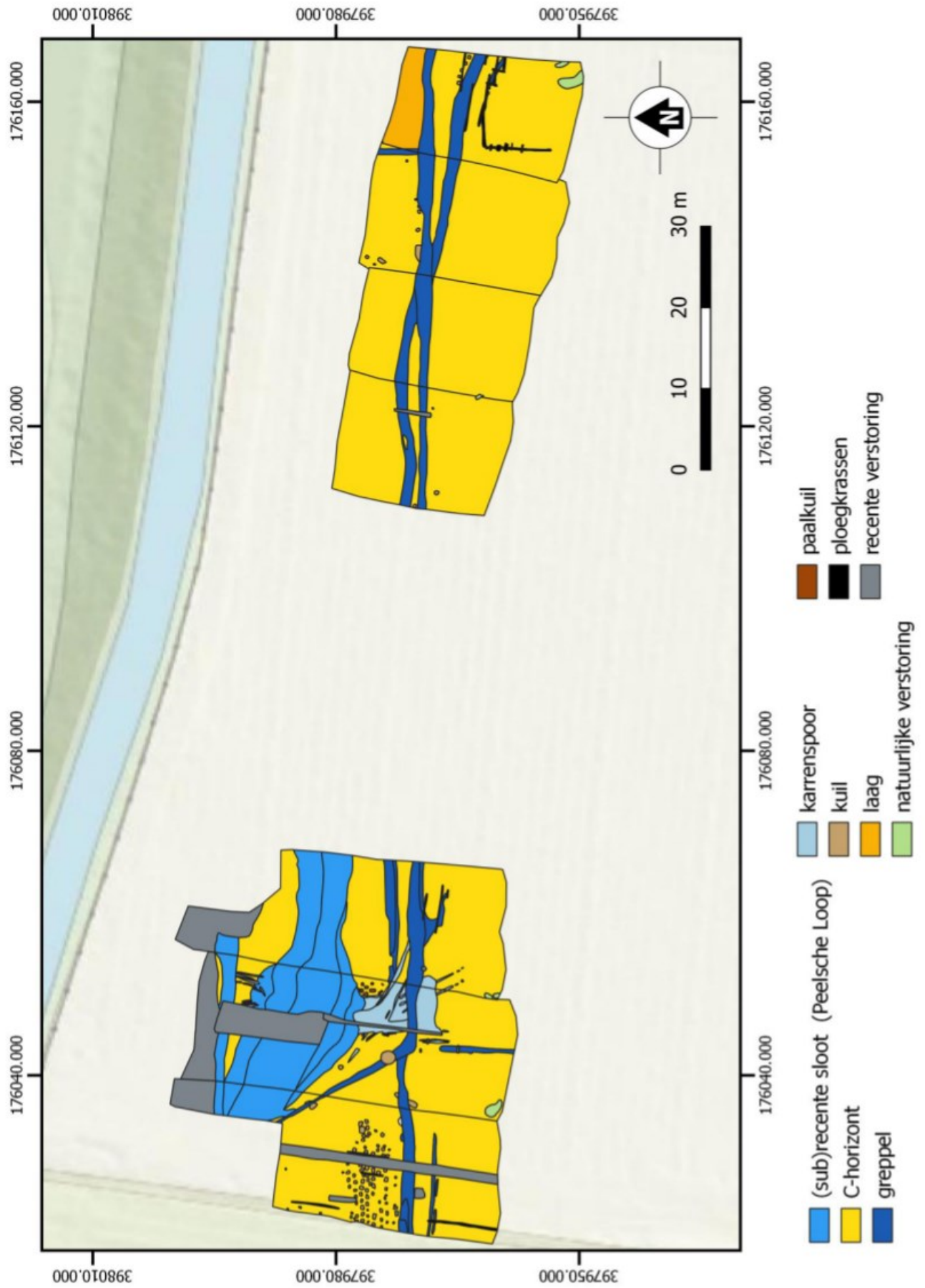
Verdere analyse van het vondstmateriaal zal dus uitkomst moeten bieden bij dit vraagstuk.

9 literatuur

2020, *Gemert-Doonheide II. Een proefsleuvenonderzoek tussen Doonheide 1 en de Boekelseweg* (ZAN 889), Amsterdam.

2021, *Programma van Eisen Gemert-Doonheide II DO* (VUhs), Amsterdam.

Bijlage 1: Voorlopige ASK opgraving

Bijlage 2: gecombineerde ASK proefsleuven en opgraving

Bijlage 3: ASK met loop landweert

Bijlage 5: Deselectie metaal van IVO-P en opgraving

VN	CATN R	W P	SN	SOORT	HOOFDGOE P	TYPE	PERIODE	N	OPMERKINGEN
5	2	3	999	lood	overig	merklood	Nieuwe Tijd	1	Compleet onleesbaar. 19de/vroeg 20ste eeuw. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
14	1	7	999	ijzer	overig	nagel	onbekend	1	Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
15	1	7	999	ijzer	onbekend	plaat	onbekend	1	Driehoekig plaatfragment; Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
27	1	8		ijzer	onbekend	plaat	onbekend	1	twee langwerpige ogen (10x3mm); Functie en datering onbekend. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
36	1	12	999	ijzer	onbekend	huls	onbekend	1	hol cilindervormig ijzerfragment; Functie en datering onbekend. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
42	1	14	999	brons	overig	huls / koker	Nieuwe Tijd	1	Schroefoog. Recent en daarom niet bewaard.
45	1	17	999	brons	onbekend	haak	Nieuwe Tijd	1	haakdeel met restant mfe nagel. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
46	2	21	999	brons	onbekend	plaat	onbekend	1	Klein hoekfragmentje plaat. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
46	1	21	999	zink	onbekend	plaat	Nieuwe Tijd	1	Recent. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
48	1	41	3	ijzer	onbekend	-	onbekend	1	Plaatfragment? Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
54	1	22	999	lood	overig	buis	Nieuwe Tijd	1	hol buisje; sterk verbogen. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
68	1	25	2	lood	overig	druppel/bolletje	onbekend	1	Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
72	1	29	999	lood	onbekend	plaat	onbekend	1	Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
78	1	30	999	ijzer	onbekend	plaat	onbekend	1	dik gebogen, plaatvormig fragm.; sterk gecorrodeerd. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
117	1	41	3	ijzer	paardentuig	hoefijzer	Nieuwe Tijd	1	groot hoefijzer; niet oud. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
119	1	57	3	ijzer	onbekend	scharnier	onbekend	4	lange plaat. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
120	1	41	3	ijzer	onbekend	-	onbekend	1	gebogen staaf eindigend in kop/knop; nagel? Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
125	1	45	999	onbekend	onbekend	blok	Nieuwe Tijd	1	blok met schroefoog; onbekende legering. Recent, geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
135	2	50	999	ijzer	onbekend	plaat	onbekend	1	zware licht gebogen plaatfragm. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
135	1	50	999	ijzer	onbekend	-	onbekend	1	fragment duimgeheng? Niet determineerbaar. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
137	1	50	999	ijzer	overig	schroefbout	Nieuwe Tijd	1	Recent en daarom niet bewaard.
138	1	50	999	ijzer	onbekend	schijf	onbekend	1	schijfvormig blok; niet determineerbaar. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
140	1	50	999	ijzer	onbekend	scharnier	onbekend	1	scharnierplaat met oog. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
153	1	53	999	ijzer	onbekend	-	onbekend	1	Schroefbout? Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
155	1	52	999	ijzer	onbekend	-	onbekend	1	fragment nagel? Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
170	1	58	999	ijzer	overig	nagel	onbekend	1	Kop ontbreekt. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
180	1	66	3	ijzer	overig	nagel	onbekend	1	Bolle kop. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
188	1	69	999	brons	onbekend	plaat	onbekend	1	Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
199	2	73	999	brons	onbekend	knoop	Nieuwe tijd	1	Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
199	1	73	999	brons	onbekend	plaat	onbekend	2	Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
199	2	73	999	brons	onbekend	plaat	onbekend	1	indet. Bronsfragmentje Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
200	2	73	999	lood	onbekend	plaat	onbekend	1	Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
200	1	73	999	ijzer	onbekend	plaat	onbekend	1	Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
207	1	76	3	brons	overig	knoop	Nieuwe Tijd	1	Recent, geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
212	1	78	999	lood	overig	strip	onbekend	1	Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.

VN	CATN R	W P	SN	SOORT	HOOFDGROE P	TYPE	PERIODE	AANTA L	OPMERKINGEN
314	1	144	999	zink	onbekend		Nieuwe Tijd	1	plaatfragment. Recent. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
333	1	145	13	ijzer	gereedschap	onbekend	onbekend	1	Fragment taps toelopende schachtkoker. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
336	1	144	999	brons	munt	5 cent	Nieuwe Tijd	1	Recent, geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
348	1	145	999	onbekend	onbekend	recent	onbekend	1	Recent, geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
350	2	145	5	ijzer	spijker	-	onbekend	1	Bolle kop. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
350	1	145	5	ijzer	onbekend	-	onbekend	1	Stafvormig ijzerbrok. Niet determineerbaar. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
351	1	143	15	ijzer	gereedschap	schep	onbekend	1	fragment schepblad? (bestaande uit 6 passende fragmenten). Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
352	1	146	999	onbekend	onbekend	recent	Recent	1	plaatje (aluminium?). Recent en daarom niet bewaard.
353	1	146	999	ijzer	beslag		Nieuwe Tijd	1	fragment gebogen (beslag)plaat; toepassing? Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
354	1	146	999	zink	onbekend		Nieuwe Tijd	1	klein plaatfragmentje. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
358	1	145	3	ijzer	overig	staaf	onbekend	1	staafvormig fragment of deel nagel. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
359	1	146	999	ijzer	ring	-	Nieuwe Tijd	1	fragment sluitring. Recent, geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
369	1	149	999	zink	onbekend		Nieuwe Tijd	1	Plaatje. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
374	1	149	20	ijzer	overig	plaat	onbekend	1	plaat met smeltsporen; gietrest afval. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
376	1	149	20	ijzer	spijker	-	onbekend	1	platte kop. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.
383	1	149	-	ijzer	spijker	-	onbekend	1	kop ontbreekt. Geen extra informatiewaarde en daarom niet bewaard.

Gemert-Doonheide II, deselectielijst opgraving